

בש"פ 8323/19 - מדינת ישראל נגד מוהנד עירקי

בבית המשפט העליון

בש"פ 8323/19

לפני: כבוד השופט נ' סולברג

העוררת: מדינת ישראל

נגד

המשיב: מוהנד עירקי

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 12.12.19 במ"ת 66239-01-18 שניתנה על ידי כבוד השופט א' הימן

תאריך הישיבה: כ' בכסלו התש"פ (18.12.2019)

בשם העוררת: עו"ד רוני זילושנסקי; עו"ד תמר טיטלבוים

בשם המשיב: עו"ד שאדי נאטור

החלטה

1. ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 12.12.2019 במ"ת 66239-01-18 (השופט א' הימן), בגדרה נעתר בית המשפט לבקשת המשיב, מוהנד עירקי (להלן: עירקי), והורה להעתיק את מקום מעצרו בפיקוח אלקטרוני מגדרה לטירה.

2. נגד עירקי ונגד 21 נאשמים נוספים הוגש כתב אישום שעניינו בעבירות חמורות שבוצעו במסגרת ארגון פשיעה בראשותו של עודה כטייר (להלן: כטייר). כתב האישום מייחס לעירקי עבירות של סיוע לניסיון רצח, סחיטה בכוח ובאיומים וקשירת קשר לביצוע רצח וסחיטה בכוח ובאיומים. על-פי המתואר בכתב האישום, גמרו בלבם כטייר וחברי

עמוד 1

הארגון לרצוח את טלאלעראר (להלן: עראר), וזאת על רקע סכסוך בינם, לבין משפחתו של עראר. על מנת לאתר את עראר, חטפו חברי הארגון את חברו, ב.ס., הביאו אותו באיומים ובמכות להסכים להובילם אל עראר. אולם לאחר שחרורו, שבר ב.ס. את כרטיס הסיים של הטלפון שקיבל מחברי הארגון, אשר באמצעותו תכננו ליצור עמו קשר. עוד באותו יום, קשר כטייר קשר עם עירקי, לפיו יאיים האחרון על ב.ס., על מנת להביא לאיתורו של עראר. כטייר הורה לב.ס. להגיע לביתו בג'לג'וליה, והוא נעתר לכך והגיע למקום. משם, הובילו אותו חברי הארגון לאזור מסילת הרכבת, שם חיכה להם עירקי. עירקי סטר לב.ס. על פניו, ואיים עליו, בין היתר, בכך שאמר לו "נותנים לך צ'אנס, לא רוצים לחסל אותך. אפילו שאמרת לי לכוון אותך", או דברים בעלי משמעות דומה. בעקבות זאת, הוביל ב.ס. את חברי הארגון אלעראר. חברי הארגון ארבו לו, וכשהופיע ירו בו מספר כדורים ונמלטו. כתוצאה מכך, נפצע עראר אנושות, והובהל לבית חולים כשהוא מורדם ומונשם. הוא אושפז למשך תקופה ארוכה, עינו השמאלית נעקרה, ונגרמו לו שברים רבים בפניו ובחלקים אחרים בגופו.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המבקשת בקשה למעצרו של עירקי עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. בהחלטה מיום 23.4.2019, קבע בית המשפט המחוזי כי ישנן ראיות לכאורה להוכחת אשמתו של עירקי, אך לצד זאת ציין, כי "קיימת בתשתית הראייתית הלכאורית חולשה מסוימת, אך עדיין לא כזו השומטת את הקרקע תחת העובדות המיוחסות למשיב 18 [עירקי - נ' ס'] בכתב האישום". בעקבות זאת, הורה בית המשפט לשירות המבחן להכין תסקיר בעניינו של עירקי, ולבחון בין היתר את האפשרות למעצר בפיקוח אלקטרוני. ביום 15.5.2019 הוגש תסקיר מטעם שירות המבחן, בו צוין כי לעירקי דפוסי חשיבה והתנהלות עבריינית, וכי במוקד הסיכון במצבו עומדים קשריו החברתיים השוליים ומחויבותו כלפיהם. נוכח האמור, לא בא שירות המבחן בהמלצה על חלופת מעצר או על המשך מעצר בפיקוח אלקטרוני. על עמדה זו שב שירות המבחן בתסקיר משלים, שבו נבחנה אפשרות קונקרטי של מעצר בפיקוח אלקטרוני בבית ששכרו בני משפחתו של עירקי בפתח תקווה. על אף האמור, ביום 3.7.2019, קיבל בית המשפט באופן חלקי את הבקשה למעצר עד תום ההליכים, והורה על מעצרו של עירקי בפיקוח אלקטרוני בבית בגדרה. בתוך כך, ציין בית המשפט את התרשמותו החיובית מהתאמתם של המפקחים המוצעים למשימת הפיקוח, ואת העובדה ש"מקום החלופה המוצעת [...] בגדרה, הינו מרוחק ממקום ביצוע העבירות ומסביבת מחייתו של המשיב, דבר אשר גם בכוחו להפחית ממסוכנות המשיב".

4. לא חלפו ארבעה חודשים, וביום 31.10.2019 הגיש עירקי בקשה דחופה להעתקת מקום המעצר לטירה - מקום מגוריו הקבוע. בבקשה נטען, כי משימת הפיקוח בגדרה קשה על המפקחים, שגם הם תושבי טירה. ביום 11.11.2019 קיבל בית המשפט את הבקשה, והורה על קבלת חוות דעת לעניין היתכנות מעצר בפיקוח אלקטרוני בדירה שהוצעה. בית המשפט עמד על כך שבשונה מעצורים אחרים בתיק, העבירות המיוחסות לעירקי לא בוצעו במסגרת ארגון הפשיעה, ולא נטען שהוא חבר בארגון של כטייר. עוד צוין, כי אמנם נקבע בהחלטה הקודמת שהמרחק מטירה מהווה גורם מפחית מסוכנות, אך ממכלול השיקולים בנקודת הזמן הנוכחית עולה, כי ניתן להסתפק במעצר בפיקוח אלקטרוני בטירה. בתוך כך נקבע, כי "אין הבדל משמעותי בין סורגים פיזיים לאלקטרוניים, שכן מערכת הפיקוח בכוחה לאתר מיידית הפרת המעצר". בהמשך לכך, ביום 12.12.2019, לאחר שאושרה הדירה בטירה על-ידי מנהלת הפיקוח האלקטרוני, הורה בית המשפט על העתקת מקום המעצר. ביצוע ההחלטה עוכב עד יום 23.12.2019, על מנת לאפשר למבקשת להגיש ערר.

5. מכאן הערר שלפני, בגדרו טוענת המבקשת כי שגה בית המשפט המחוזי, בקבעו כי ניתן להשיג את מטרות המעצר באמצעות מעצר בפיקוח אלקטרוני בטירה. פנייתו הישירה של ראש ארגון הפשע לעירקי מלמדת על מעמדו ומעורבותו בעולם הפשע באזור ועל המוניטין שצבר. לכך מצטרפת העובדה שעירקי הצליח במקום שבו נכשלו כטייר

וחברי הארגון, והביא את ב.ס. לשתף פעולה עמם. החלטתו המקורית של בית המשפט להתיר מעצר בפיקוח אלקטרוני נסמכה במידה רבה על כך שהרחקתו של עירקי מקהה את המסוכנות הנשקפת ממנו, והשבתו לטירה מעוררת מחדש את מסוכנותו במלוא עוזה. עוד נטען, כי קביעתו של בית המשפט, לפיה אין הבדל משמעותי בין מעצר בפיקוח אלקטרוני ומעצר מאחורי סורג ובריח שגויה. מערכת הפיקוח האלקטרוני אינה מאפשרת לאתר כל הפרה של תנאי המעצר. כך, למשל, אין בפיקוח אלקטרוני כדי להתריע על הגעת מבקר שאינו מורשה על-פי תנאי המעצר. לבסוף טענה המבקשת, כי אמנם עירקי אינו חבר בארגון של כטייר, אולם אין בכך כדי להפחית ממסוכנותו. מעמדו בעולם העברייני של טירה הוא שהביא לכך שנקרא לסייע באירוע המתואר בכתב האישום. קשריו לגורמים עברייניים באזור זה, והקושי שלו להתנתק מהם, עולים אף מתסקיר שירות המבחן. בנסיבות אלה, ברי כי השבתו לאזור, אף בפיקוח אלקטרוני, אינה אפשרות המגשימה את תכליות המעצר.

6. בדיון שהתקיים לפני ביום 18.12.2019, השיב בא-כוחו של עירקי לטענות, ועמד על כך שיש להשאיר את החלטת בית המשפט על כנה. בתוך כך נטען, כי חלקו של עירקי בפרשה מצומצם. כתב האישום מונה אישומים רבים, אולם עירקי מעורב באישום אחד בלבד, וגם באישום זה חלקו נקודתי - הוא לא היה מעורב באירוע הירי ולא באירוע החטיפה. אף לא מיוחסת לו חברות בארגון הפשיעה. צוין, כי נאשם 12 בכתב האישום, שלו מיוחסים שבעה אישומים שונים, שוחרר בהסכמת המבקשת למעצר בפיקוח אלקטרוני בג'ל'וליה, "ליבת ביצוע העבירה" ומקום מושבו. אין הצדקה להבחין ביניהם ולהרחיק דווקא את עירקי מהאזור. עוד פרט בא-כוחו של עירקי מספר נסיבות, שבגינן ראוי לאפשר את העתקת מקום המעצר לטירה: עסקינן בתיק רחב היקף, ששמיעתו צפויה להימשך זמן רב; משימת הפיקוח קשה על המפקחים, שמגיעים כולם מאזור המשולש; לעירקי פעוט כבן שנתיים, אשר צפוי להתחיל מסגרת של גן ילדים באזור; הוא מצוי במעצר בגדרה קרוב לששה חודשים, ועומד בכל תנאי המעצר.

7. מנגד, שב ב"כ המבקשת על הטענות לעניין מסוכנותו של עירקי. הודגש, כי הרחקתו של עירקי מטירה היתה קריטית באיזון שערך בית המשפט בהחלטתו מיום 3.7.2019, שבה הורה על המעצר בפיקוח אלקטרוני בגדרה. באותה החלטה, ציין בית המשפט במפורש, כי "אין בנמצא חלופת מעצר הרמטית לחלוטין, משל המדובר בכליאה מאחורי סורג ובריח". ההחלטה להעתיק את מקום המעצר לטירה, הסתמכה על הנחה שגויה לפיה אין הבדל משמעותי בין סורגים פיזיים ואלקטרוניים, ועל כן יש לבטלה. אשר להשוואה לנאשם 12, נטען שבניגוד לעירקי, הריהו 'חייל', ולא גורם עברייני בכיר. מסוכנותו של עירקי נובעת כאמור ממעורבותו ומעמדו בעולם העברייני. כמו כן, בניגוד לנאשם 12, הנעדר עבר פלילי, לעירקי עבר פלילי של עבירות נשק, שבגינן ריצה שנת מאסר. אשר ליכולתם של המפקחים לבצע את המשימה בגדרה, הזכיר ב"כ המבקשת, כי הם הגיעו לבית המשפט המחוזי והצהירו שהם מודעים למרחק ומוכנים לקחת על עצמם את המשימה. בהקשר זה נטען, כי אין מקום לשוב תוך זמן כה קצר ולבקש את העתקת המעצר לטירה, מיקום שבבירור לא היה מתקבל אילו היה מוצע במקור.

דיון והכרעה

8. לאחר שעיינתי בערר, על נספחיו, ושקלתי את טענות הצדדים, אלו שבכתב ואלו שבעל-פה, באתי לכלל מסקנה כי דין הערר להתקבל. מסוכנותו של עירקי נובעת מקשריו וממעורבותו העמוקה בעולם העברייני של טירה; השבתו לזירה זו, אף תחת פיקוח אלקטרוני, לא תסכון. בהקשר זה, לא ניתן לקבל את קביעתו של בית המשפט המחוזי, לפיה "אין הבדל משמעותי בין סורגים פיזיים לאלקטרוניים". כפי שציננה בצדק המבקשת, לא די בפיקוח אלקטרוני כדי למנוע הפרה של תנאי המעצר בדרך של מפגש עם גורמים בלתי-מאושרים; גם לא כדי להתריע בדיעבד על מפגשים שכאלה. הסכנה בהפרה מעין זו, נוכח קשריו של עירקי בטירה, מעמדו, ואופי המעשים המיוחסים לו - ממשית. בכך נעוץ גם ההבדל בין עירקי לבין הנאשם 12, שאינו גורם בעל מעמד בעולם העברייני. לא מצאתי שיש

בעובדה שהאחרון נמצא במעצר בפיקוח אלקטרוני בג'לג'וליה, כדי להטות את הכף בעניין שלפנינו.

9. לא נעלמו מעיני טענותיו של עירקי לעניין הצפי להתמשכות ההליכים והקושי שבו נתונים המפקחים, שמרכז חייהם בטירה. אולם האפשרות של מעצר בפיקוח אלקטרוני בגדרה כחלופה למעצר מאחורי סורג ובריח הוצעה על-ידו ועל דעת המפקחים. בית המשפט שמע את המפקחים והתרשם כי הם מבינים את תפקידם ומתאימים למלאו. לא ניתן להשתמש באישור מעצר בפיקוח אלקטרוני במקום אחד כ'מקפצה' לשינוי המיקום מועד קצר לאחר מכן, מבלי שהשתנו הנסיבות. אכן, עד כה לא הפר עירקי את תנאי המעצר בגדרה. אולם עסקינן בתקופה קצרה, שאינה מספיקה כדי להפיג את החשש הקיים בעניינו.

10. הערר מתקבל אפוא בזאת. לעת הזו, יוותר עירקי במעצר בפיקוח אלקטרוני בגדרה. תסקיר מעצר עדכני יוגש לבית המשפט המחוזי עד ליום 1.3.2020, ועל סמכו, ככל שתהא לו עילה לעשות כן, יוכל עירקי להגיש בקשה לעיון חוזר לגבי מיקום מעצרו בפיקוח אלקטרוני.

ניתנה היום, כ"ב כסלו, תש"ף (20.12.2019)

ש ו פ ט